

Familie VERHOEVEN – VAN BALKOM

Nevenactiviteiten op de boerderij of omschakelen naar een nieuwe hoofdactiviteit

Lia Clement – Verhoeven en Riek Verhoeven - Schoenmakers

Klompen maken, rietdekken, manden vlechten

In de eerste eeuwen van de Udenhoutse geschiedenis waren de boerenbedrijfjes volledig zelfstandige economische eenheden. Maar in de loop van de eeuwen zien we dat boeren, en met name de boeren met een eigen bedrijfje en de pachtboeren, nevenwerkzaamheden gingen verrichten, ietwat specialiseerden en elkaar versterkten. De ene boer maakte karren, de ander brouwde bier en weer een ander slachtte de varkens. De Udenhoutse natuur bood ook voldoende gelegenheid tot “bijverdienen”. Door de aanwezigheid van uitgestrekte rietvelden, bosgebieden en leemgronden was er voor de bevolking een mogelijkheid om extra werkzaamheden op te pakken, zoals manden vlechten of klompen maken, met name in de winter wanneer de landbouw voor een groot gedeelte stillag.

Duinhoeve

Duinhoeve is als een van de eerste boerenbedrijven helemaal omgeschakeld en heeft van een nevenactiviteit de hoofdactiviteit gemaakt. Jan Verhoeven en zijn vrouw Tonny Kuijpers bouwden in 1969 het agrarische bedrijf om tot een kindvriendelijke camping: Camping Duinhoeve, Oude Bosschebaan 4 met alle bijbehorende faciliteiten. Jan zag de mogelijkheden die het bedrijf bood voor recreatieve doeleinden, zo vlakbij de Loonse- en Drunense duinen. Wellicht is het idee ontstaan omdat toen al diverse jeugdkampen van verenigingen en de scouting bij hen werden gehouden. De kinderen bivakkeerden in de stal want die was dan toch leeg omdat de koeien in de zomer in de wei stonden. Op de wei, achter de boerderij, kwamen enkele tenten en caravans te staan. Veel van de campinggasten kwamen uit de Randstad en bleven later ook trouw naar Udenhout komen maar er waren ook mensen die met de fiets een rondje door Nederland maakten met de tent achterop de fiets en zo steeds andere campings zochten. Zoon Peter Verhoeven vertelde dat pa het brein achter de oprichting van een camping was en moeder de uitvoerende taken, zoals schoonmaak en horeca, op zich nam. In 1970 is het horecagedeelte deels afgebrand. Later werd de camping uitgebreid. De grond aan de overzijde van de Oude Bosschebaan werd vanaf toen ook gebruikt.

Peter hielp, als enige zoon van het gezin (samen met zijn 3 zussen), ook vaak in de vakanties en hij vond het campinggebeuren leuk. Dat was natuurlijk fijn voor zijn ouders, maar die hebben hem nooit iets verplicht. In 1992 nam Peter met zijn vrouw Caroline de camping over. Het draagt nu de naam Recreatiepark Duinhoeve. Er zijn inmiddels 350 plaatsen en 6 vaste medewerkers. Recreatiepark Duinhoeve beschikt naast vele kampeerplaatsen ook over verschillende andere vormen van huuraccommodaties zoals chalets, safaritenten, lodges en vakantiehuizen. Want ook het campinggebeuren is aan trends onderhevig. Luxe kamperen inclusief een eigen badkamer en met elektriciteit is anno 2020 in. Daarnaast worden er in het zomerseizoen ook evenementen voor de kampeersers aangeboden en daarbij wordt onder meer ook met Natuurmonumenten samengewerkt. In al die jaren was er een stabiele bezettingsgraad en ook na 50 jaar kan gesproken worden over een succesvolle onderneming al maakt de landelijke regelgeving het campingeigenaren wel steeds moeilijker. Helaas hebben Caroline en Peter geen opvolger. Zoon Jordy heeft een andere beroepskeuze gemaakt.

Europese regulering

De invoering van het melkquotum in 1984 was het begin van een tijd van beperkingen in de agrarische sector. Daarmee kwam een eind aan een bloeiperiode voor vele boeren. Ondanks felle protesten was het tij niet te keren. Nederland verstedelijkte en de landbouw verloor geleidelijk de belangrijke positie die het jaren had. Een groot aantal boeren besloot te stoppen. Maar inventief als boeren zijn, werden ook vele bedrijven aangepast door nog verder te intensiveren. Anderen zochten en vonden alternatieven met een nevenactiviteit of schakelden over naar de biologische landbouw. Zo zijn er in Udenhout in de twintigste eeuw vele boerenbedrijven geheel of gedeeltelijk omgeschakeld naar een nieuwe activiteit. Daaronder zijn boomkwekerijen, biologische landbouwbedrijven, kaasmakerijen, boerderijwinkels, minicampings, paardenpensions, een schapenhouderij, een champignonbedrijf, een graszodenkwekerij, een forellenkwekerij en twee zorgboerderijen. Hieruit blijkt, dat boeren als echte ondernemers bleven zoeken naar nieuwe mogelijkheden.

De Duinboeren

In juni 1992 was de oprichting van Nationaal Park De Loonse- en Drunense Duinen aanstaande. Boeren rondom de duinen maakten zich zorgen over de toekomst van de agrarische sector in de nabijheid van een groot natuurgebied. Daarop staken de voorzitters van de boerenbonden van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond van de aangrenzende dorpen de koppen bij elkaar. Zij hebben toen het Overlegplatform De Duinboeren opgericht. Ruim 170 agrariërs sloten zich hierbij aan. In 1996 werden het overlegplatform officieel een stichting. Het bestuur van het platform zit als een volwaardige partij aan tafel samen met de provincie, gemeenten en natuur- en milieuorganisaties om mede beleid te bepalen. Het uitgangspunt blijft wel, dat boeren een band moeten hebben met het Nationaal Park: “ze moeten zand tussen de tenen hebben”. De Duinboeren zijn ook bekend van het produceren van streekproducten en het organiseren van open dagen, lammetjesdagen en culinaire fietstochten. Zoals het motto “Goed bekeken bij de Duinboeren achterom” al aangeeft staat Brabantse gastvrijheid hoog in het vaandel. De samenwerking levert voor zowel de recreant als de aanbieder voordeel op. Zo kan een groepsaccommodatie aan zijn gasten een excursie aanbevelen bij zijn collega excursiebedrijf. De gast op de minicamping kan gebruik maken van een voordeelaanbieding bij de streekwinkel. Ambachtelijke boerenproducten worden onderling uitgewisseld en gezamenlijk verkocht in de streekwinkels zodat men de mogelijkheid heeft om op een adres zijn boodschappen te doen. In Udenhout en Biezenmortel zijn onder meer aangesloten: Pluktuin Sprankenhof van Josét Vermeer en Mark Vonk, Aspergeboerderij van Mieke en Piet van Iersel, Zorgboerderij Ons Erf van de familie Van Gorp, Camping De Zandley van familie De Kroon, Camping Weideblik van familie Van Hal, Boerderijcamping en groepsaccommodatie De Zandkant van de familie Denissen, Minicamping De Stamhoeve van familie Kuijpers en Hoeve De Mertel van de familie Van Rijswijk.

Ter illustratie de ontwikkeling van de varkensboerderij van Ties van Gorp naar Zorgboerderij Ons Erf van Wim en Conny van Gorp – van Asten.

Wim had na het overlijden van zijn vader Ties samen met moeder Bertha de Groot de varkensboerderij aan de Kuil 31 voortgezet en Conny en Wim namen de boerderij na hun huwelijk in 1990 samen over. Rond 2000 kwam in heel Europa de klad in de varkenssector en moesten er keuzes gemaakt worden: of de boerderij verder uitbreiden of voor een andere opzet kiezen. Wim ging enkele uren per week ook buitenshuis werken en Conny ging (bij hen thuis) op kinderen passen en was naast het gezin met de drie zoons en een dochter nog actief als kraamverzorgster. In 2004 startten vijf boeren rondom Tilburg een educatief project voor basisscholen: *Klasseboeren* en boden zo scholieren de kans om van het boerderijleven te komen leren. Leren door beleven! Dat gaf wat economisch draagvlak omdat er rondleidingen verzorgd konden worden. Conny werd hiervan coördinator en volgde ook een landelijke cursus. Hun boerderij “Ons Erf” mocht als eerste het predicaat educatieboerderij ontvangen. De Duinboeren waren al eerder gestart, maar in 2001 sloten Conny en Wim zich bij dit Platform aan als excursieboerderij.

Wim was intussen ook begonnen met een boomkwekerij, mede mogelijk gemaakt door een samenwerking aan te gaan met boomkwekerij De Kuil. Later sloten ze aan met het leveren van worstenbroodjes. Zij leverden varkens aan bij slagerij Timmermans in Helvoirt en die maakte hiervan het benodigde gehakt. Bakker Van Riel uit Tilburg vulde hiermee het deeg voor de worstenbroodjes. Inmiddels is al het varkensvlees, dat bij slagerij Timmermans wordt verkocht, afkomstig van Ons Erf. En de verkoop van worstenbroodjes verloopt nog steeds prima. Maar Conny en Wim zochten meer vastigheid en gingen bij de ZLTO een cursus over zorgboerderijen volgen. Zo werd Ons Erf in 2007 de dagopvang voor de vier locaties (Udenhout-Berkel-Enschot, Haaren en Helvoirt) van Stichting De Kreite. Er werd met twee cliënten op maandag en donderdag gestart. Het gezin at tussen de middag samen met hen in de zorgruimte. Jeanne Simons was de eerste vrijwilliger. De huidige doelgroep zijn ouderen die zelfstandig wonen maar een zorgvraag hebben. Dit zijn voornamelijk ouderen met een vorm van dementie, NAH (niet aangeboren hersenletsel) of ouderen met een sociaal isolement. Op dit moment werken er vijf professionele parttime medewerkers en twaalf vrijwilligers.

Boerderij Ons Erf bestaat nu uit een varkenshouderij, boomkwekerij en zorgboerderij, daarnaast is er ook ruimte voor caravanstalling. Ook nu nog zijn ondernemerschap en investeringen voor de lange termijn van groot belang. Gelukkig wil zoon Tim verder in de varkenssector. En wat de Duinboeren betreft: de bedreigingen en kansen met de inrichting van het landschapspark Pauwels worden nauwlettend gevolgd. Conny is een van de deelnemers van het netwerk "Goed Bekeken, bij de Duinboeren achterom". De samenwerking levert voor zowel de recreant als de aanbieder voordeel. Dit alles heeft geresulteerd in een krachtig en succesvol netwerk met een gevarieerd aanbod.

De familienaam Verhoeven

De familienaam Verhoeven is een herkomstnaam. De naam is afgeleid van de plaats waar men vandaan kwam. In dit geval een hoeve. Niet alle Verhoevens of Van der Hoevens zijn van dezelfde origine. In de 13e eeuw werd in Brabant op grote schaal werk gemaakt van de ontginning van onbewerkte gronden. Dit gebeurde vaak via zogenaamde hoeveverkavelingen: het opdelen van de te ontginnen grond in regelmatige percelen met een oppervlakte van 12 bunder. Een zo'n perceel noemde men één hoeve. In Oisterwijk is een grote familie Verhoeven ontstaan, waarvan de veertiende-eeuwse Aert van der Hoeven de stamvader is. Hij ontleende zijn naam aan het gehucht Hoeven, thans de omgeving van de Hoevenseweg.

Bij de volkstelling in 1947 waren er in Nederland 9.747 dragers van de familienaam Verhoeven. In Noord-Brabant woonden de meeste ervan: 5.574 in totaal. De naam kwam toen in 125 Brabantse plaatsen voor. In Udenhout leefden toen 101 personen met de naam Verhoeven.

In 2007 woonden er in geheel Nederland 15.525 mensen met de achternaam Verhoeven.

Als men het van de achternamen van de in Udenhout gesloten huwelijken mag afleiden, was Verhoeven de meest voorkomende achternaam in Udenhout en Biezenmortel in de 19^e eeuw.

De stamhuizen

De Spreeuwenburg te Oisterwijk

De in 1743 in Udenhout geboren Cornelis zoon van Peter Vermeer kocht in 1785 het grote boerenbedrijf De Spreeuwenburg in Oisterwijk. Het bedrijf omvatte twee boerderijen en uitgestrekte gronden aan beide kanten van de Spreeuwenburgerweg. Cornelis Vermeer en zijn echtgenote Catharina (Anna) van Iersel lieten twee kinderen na: Clasina en Petronella.

Het bedrijf telde twee boerderijen en het gezin twee kinderen. Beide dochters trouwden met een Verhoeven uit Udenhout.

Clasina Vermeer trouwde Jacobus zoon van Wilhelmus Verhoeven uit Udenhout

Clasina Vermeer, gedoopt te Oisterwijk op 5 mei 1790 en al op 20 maart 1821 slechts 31 jaar oud overleden bij de geboorte van haar enige nakomeling. Zij was getrouwd met Jacobus (Coop) Verhoeven zoon van Wilhelmus Jacobus Verhoeven en Anna Maria van Rijswijk, geboren te Berkel, gedoopt te Udenhout op 22 juni 1782, overleden te Oisterwijk op 28 augustus 1871. Na het overlijden van Clasina huwt Coop Verhoeven op 9 mei 1824 te Drunen met Maria van Strijdhoven en uit dit huwelijk worden nog zes kinderen geboren. In juni 1825 vestigt Jacobus zich vanuit Udenhout op de boerderij De Spreeuwenburg te Oisterwijk. Zijn zoon Hendrik, de enige zoon van Coop Verhoeven bij Clasina Vermeer, is de stamvader van *het Hermus geslacht*, geboren te Udenhout op 20 maart 1821 en overleden te Oisterwijk 26 oktober 1892.

Toen Hermus Verhoeven ging trouwen had hij als enige zoon van Coop Verhoeven en Clasina Vermeer recht op de nalatenschap van zijn moeder, een van de twee hoeven van De Spreeuwenburg. Zijn vader Coop verhuisde naar een boerderij aan de Tilburgseweg, waar later de busonderneming A.V.I.O. was gevestigd.

Hermus trouwde op 14 september 1848 te Udenhout met Johanna de Lepper, dochter van Arnoldus de Lepper en Cornelia Zwerts, geboren te Tilburg op 18 juni 1817 en overleden te Oisterwijk op 4 februari 1877. Hermus en Johanna kregen een gezin van acht kinderen. Een van de acht was Cornelis (Kiske van Hermesse), die op zijn beurt drie kinderen kreeg; de jongste van deze drie was Jans en die trouwde met Jan Verhoeven uit Udenhout, Jan van Betjes, de vader van Cornelis Verhoeven, die zijn naam dus dankt aan opa van moeders kant.

Petronella Vermeer trouwde Hendrik Verhoeven uit Udenhout

Hendrik Verhoeven, geboren te Udenhout op 5 juli 1789 en overleden te Oisterwijk op 28 september 1857 en Petronella Vermeer, geboren te Oisterwijk op 26 december 1785 en overleden te Oisterwijk op 24 april 1854 kregen een gezin van zes kinderen. Het vijfde van de zes kinderen is Nicolaas, geboren te Oisterwijk op 17 juli 1821 en overleden te Oisterwijk op 15 december 1878 te Oisterwijk, huwde met de Udenhoutse Johanna de Bever, geboren op 5 oktober 1822 te Udenhout en overleden op 26 april 1907 te Oisterwijk. Bij hun trouwen bouwden Nicolaas Verhoeven en Johanna de Bever een nieuwe boerderij aan de Spreeuwenburgerweg. Via Johanna de Bever komt de familie Verhoeven aan de Duinhoeve.

De Duinhoeve aan de Oude Bosschebaan te Udenhout

De vader van Johanna de Bever, Martinus de Bever, had de boerderij De Duinhoeve gekocht op 25 augustus 1827 van de apotheker Watrin uit 's Hertogenbosch, familie van de tweede Udenhoutse pastoor. In 1827 bestond de hoeve uit een huis, schuur, stal, varkenskot, bakhuis, karn- of botermolen, met aangelegen erve, tezamen groot 24 bunder, alle gronden aaneengesloten, gelegen "aan het einde van de Schoorstraat". De koopsom bedroeg f4.500,-.

Martinus de Bever was gehuwd met Anna van Iersel. Dochter Johanna (1822-1907) huwde de Oisterwijkse landbouwer Nicolaas Verhoeven (1821-1878) en zij vestigden zich, zoals al gemeld, aan de Spreeuwenburgerweg te Oisterwijk. Bij akte van scheiding en deling erven zij de boerderij De Duinhoeve in 1868.

Het gezin De Bever – van Iersel telde zeven kinderen, waarvan twee jong overleden. Zoon Willem werd priester en missionaris te Dexter Amerika.

Nicolaas Verhoeven en Johanna de Bever hadden elf kinderen. Bij hun erfdeling in 1908 gaat de boerderij De Duinhoeve naar hun oudste zoon Martinus, gehuwd met Maria Versteijnen. Zij vestigen zich op de boerderij in de hoek van de Schoorstraat en de Oude

Bosschebaan te Udenhout. Martinus Verhoeven, geboren te Oisterwijk op 3 april 1850 en overleden te Udenhout op 21 januari 1927, en Maria Versteijnen, geboren te Haaren op 5 januari 1855 en overleden te Udenhout op 24 juni 1895, krijgen een gezin van zeven kinderen, waarvan de oudste vijf kinderen geen van allen ouder worden dan 3 jaar. Twee jongens blijven leven. Adrianus (1893-1987) trouwde en bleef op de boerderij. Nicolaas (Klaas) (1894-1955) bleef ongehuwd en bleef als "den ome" bij zijn broer inwonen.

Adrianus Verhoeven, geboren te Udenhout op 27 maart 1893 en overleden te Udenhout op 9 mei 1987 huwde Johanna van Balkom, geboren te Udenhout op 25 september 1891 en overleden te 's-Hertogenbosch op 2 februari 1969.

Zij kregen een gezin van zeven kinderen. De jongste was Jan, in het dorp Jantje Verhoeven. Hij bleef op de ouderlijke woning De Duinhoeve waar hij Camping De Duinhoeve exploiteerde.

Verhalen

Zwijnen

Aan de rand van de Loonse- en Drunense duinen en in den Brand hebben de bewoners tot midden twintigste eeuw last gehad van wilde varkens. Dat overkwam ook de familie Verhoeven aan de Oude Bosschebaan meer dan hun lief was. Ze hadden achter het huis een moestuin omgeven door een beukenheg. Maar de wilde varkens trokken zich niets aan van de beukenheg, liepen er dwars doorheen en begonnen te wroeten in de moestuin. "Tot groot verdriet van ons moeder"!

Goed geslapen

Janus Verhoeven en zijn echtgenote Johanna van Balkom sliepen in de voorste kamer naast de voordeur. En ze sliepen er blijkbaar heel goed. Op een ochtend is Janus wakker geworden en toen hij in den herd kwam stond de voordeur wagenwijd open. En niet alleen de voordeur, ook de deuren van het kabinet, een leeg kabinet. Janus en Johanna hadden niets van de inbrekers gehoord.

De stamreeks

- I. Jan Jans van der Hoeven x Peterken Cornelis Wouter Bacx
- II. Cornelis van der Hoeven x Ghijsbrechte Henricks de Beer
- III. Adriaen Verhoeven
- IV. Gerrit Verhoeven
- V. Willem Verhoeven x Theodora de Schoenmakere
- VI. Jacob Verhoeven (Oisterwijk, 1616) x Johanna Lambert Jan Wouterse
- VII. Willem Verhoeven (Oisterwijk, 1665) x Maria van Iersel
- VIII. Jacobus Verhoeven (Enschot, 1715) x Anneke Hendrik Bertens
- IX. Wilhelmus Verhoeven (Enschot) x Anna Maria van Rijswijk
- X. Hendrik Verhoeven (Udenhout, 1789) x Petronella Vermeer
- XI. Nicolaas Verhoeven (Oisterwijk, 1821) x Johanna de Bever
- XII. Martinus Verhoeven (Oisterwijk, 1850) x Maria Versteijnen
- XIII. Adrianus Verhoeven (Udenhout, 1893) x Johanna van Balkom

Het gezin Adrianus Verhoeven en Johanna van Balkom

	Naam	Geboren	Huwelijk	Overleden
1	Marie	6 mei 1922 Udenhout	Jos Schoenmakers	4 september 1999 Tilburg
2	Harrie	7 mei 1923 Udenhout	Mien Vermeer	19 oktober 2018 Udenhout

3	Tina	13 september 1924 Udenhout	Jos Verschuren	5 september 2010 Tilburg
4	Mien	18 augustus 1926 Udenhout	Kees van den Meijdenberg	4 maart 1985 Udenhout
5	Nic	11 januari 1928 Udenhout	Riek Schoenmakers	28 oktober 2006 Udenhout
6	Frans	30 januari 1931 Udenhout	Coby Philippus	3 maart 2004 Udenhout
7	Jan	23 juni 1932 Udenhout	Tonnie Kuijpers	10 januari 2013 Tilburg

Marie Verhoeven ging naar Oisterwijk en trouwde Jo Schoenmakers. Ze hadden een kleinschalig boerenbedrijf.

Harrie Verhoeven wou graag boer worden, maar er was geen plaats voor twee zonen op de boerderij. Harrie is bij de groente- en fruitveiling gaan werken, waar hij controleur werd bij de veilingen van Breda, Drunen, Tilburg en Veldhoven.

Tina Verhoeven trouwde Jos Verschuren. Ze waren nauw betrokken bij de *schuts*. Ze hebben grond geschonken aan de Kuilpad, waar het Sint-Jorisgilde is gevestigd.

Mien Verhoeven had niets met de boerderij en werd aanvankelijk pastoorsmeid in Waalwijk. Ze studeerde voor verpleegster en werd directrice van de kraamzorg in Vught.

Nic Verhoeven werkte eerst als boerenknecht bij Jan Bergmans in de Groenstraat. De Boerenbond kwam op zijn pad, waar hij als chauffeur vele zakken van 50 kg heeft afgeleverd bij de boeren van Udenhout en Biezenmortel.

Frans Verhoeven was volgens zijn ouders wel geschikt om broeder of frater te worden, maar Frans zag dat niet zitten. Na enkele jaren te hebben gewerkt bij de N.C.B. werd hij vertegenwoordiger, achtereenvolgens bij sigarenfabriek Kwaks in Den Bosch, koekfabriek Daelmans in Vlijmen, een boterproducent en ten laatste bij bierbrouwerij Heineken. Hij was heel veel jaren actief als secretaris van S.S.S. en werd in 1991 de tiende "Udenhoutse Broeder".

Jan Verhoeven begon als boer, maar zijn boerderij stond altijd al open voor kampeerders uit de stad. Hij maakte daarvoor de koeienstal schoon en maakte er strobedden. Hij startte een camping op, die zo succesvol werd dat hij de koeien van de hand kon doen.

Familieid

Monseigneur Nicolaas Verhoeven, missionaris van het H.-Hart

Een neef van Janus Verhoeven

Nico Verhoeven is geboren in Oisterwijk op 2 juni 1899. Zijn beide ouders overleden toen Nico nog een jongen was. Hij kwam in 1909 samen met zijn twee zussen Adriana en Johanna te wonen bij oom Petrus Verhoeven op 't Voorste Winkel. Daar heeft hij anderhalf jaar gewoond voordat hij in 1910 voor een priesteropleiding naar een klooster van de missionarissen van het H.-Hart ging. Hij is in die orde geprotest in 1917. Hij is priester gewijd op 15 augustus 1922 en heeft zijn eerste H.-Mis opgedragen in Oisterwijk. Een jaar later vertrok hij naar de missie van Papoea-Nieuw-Guinea. Daar werkte hij twaalf jaar, tot een roeping volgde voor een zwaardere verantwoordelijkheid. Hij werd provinciaal overste van de Nederlandse provincie van de missionarissen van het H.-Hart. Hij vervulde die taak bijna acht jaar. Van 1943 tot 1945 was hij overste van het klooster in Overhoven-Sittard en in 1945 volgde de benoeming tot missieprocureur. Op 15 mei 1947 werd hij bisschop gewijd en

benoemd tot bisschop van Manado in Indonesië. Dat werk deed hij 23 jaar lang. In 1970 kwam hij terug naar Nederland, waar hij in Tilburg nog elf jaar genoot van een welverdiende rust. Hij overleed te Tilburg op 31 maart 1981. Als bisschop maakte hij een spreuk uit de bijbel tot zijn levensmotto: *Ik had mij voorgenomen geen enkele wetenschap te brengen dan die van Jezus Christus en Zijn kruis*". (I Kor. 2, 2).